

Verslag lijsttrekkersdebat 14 mei 2007 in Westrand Dilbeek

Jan Van de Castele

Vlaamse partijen blijven verdeeld over splitsing en staats(her)vorming

Op een bijeenkomst georganiseerd door de Vlaamse Volksbeweging, Halle-Vilvoorde Komitee en Tak in Westrand Dilbeek werd duidelijk dat de Vlaamse partijen er vooralsnog niet toe komen een front te vormen over de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde (BHV). Evenmin doen ze dat inzake staats(her)vorming.

Op de meeting kwamen volgens *Het Nieuwsblad* 200, volgens de organisatoren 300 mensen af. ‘Applaus en stevig boegeroep wisselden elkaar af en sommige politici kregen het stevig te verduren. Onder leiding van radio 2-presentator Wilfried Haesen werd er toch een poging gedaan een constructief gesprek te voeren en dat lukte meestal goed. Hoewel alle grote partijen aanwezig waren en iedereen ook absoluut voorstander is van die splitsing én die van het gerechtelijk arrondissement, lijkt toch moeilijk om tot een consensus te komen over hoe dat best wordt aangepakt’, aldus nog *Het Nieuwsblad*.

Voor de ene is het duidelijk dat met onderhandelingen het meest bereikt wordt. Streven naar een constitutionele crisis en op deze manier België laten barsten is voor sommigen dan wel een droom, maar de meeste partijen zien zo'n scenario niet zitten. Dat betekent volgens hen echter niet dat er toegevingen moeten worden gedaan.

Hieronder in *Actueel* een eigen en uitgebreide samenvatting van het debat. Deelnemers aan het debat waren Roel Anciaux (Spirit) Bart Laeremans (Vlaams Belang), Leen Maes (N-VA), Hermes Sanctorum (Groen!), Louis Tobback (Sp.a), Luk Van Biesen (Open VLD) Herman Van Rompuy (CD&V)

Citaten als opwarmer:

‘De dwaze Belgische revolutie (1830) heeft ons het bloed van onder onze nagels gekost’
(Louis Tobback)

‘Samen aan een zeel trekken, ok, maar dan moet men wel willen trekken’ (Lieve Maes)

‘De splitsing moet er komen zonder enige prijs te betalen’ (Hermes Sanctorum).

‘Deze staatshervorming mag niet de laatste zijn’ (Roel Anciaux)

‘Afstappen van die driedigheid. De gemeenschappen moeten dit land leiden’ (Luk Van Biesen)

‘Is het federalisme zo’n succesverhaal? De VU wou een tweeledige staat. Kijk waar we nu staan’ (Bart Laeremans)

‘De “macht” grijpen met het Vlaams Parlement, zoals Laeremans suggereert, als dat gebeurt, dan breekt de hel pas goed los’ (Herman Van Rompuy)

Deel 1: BHV

BVH: waarover we het eens zijn

Iedereen streeft dus hetzelfde doel na, maar over de middelen waarmee dat moet bereikt worden verschillen de partijen nog steeds van mening. Vraag is dus of het Vlaamse front sterk genoeg zal zijn om bij de komende regeringsonderhandelingen eisen te stellen over de splitsing. Afwachten hoe de discussies na 10 juni achter de schermen zullen verlopen.

Alle sprekers bevestigden dat de “opstandige **burgemeesters**” vanuit Vlaanderen op **steun** mogen rekenen. ‘We staan achter die symboolactie’ (Roel Anciaux), ‘Ik zeg niet dat de burgemeesters stout zijn’ (Louis Tobback, die verwees naar de rol van zijn vriend Leo Peeters en de motie van de Leuvense gemeenteraad en de uitspraak van het Arbitragehof ‘die ervoor zorgt dat de splitsing nu ‘het probleem’ is van de Franstaligen’). ‘Na 10 juni “kunnen” zelfs geen verkiezingen meer worden georganiseerd zonder splitsing’ (Van Rompuy)

BHV: waarover we het niet eens zijn

Na eenheid volgde evenwel snel **verscheidenheid**. ‘Toch zal de splitsing op een ander niveau moeten worden geregeld en we moeten rekening houden met de **Brusselse Vlamingen**’ (Anciaux). ‘We moeten ons ervan bewust zijn dat het **niet meer is dan een symbolische actie**. Hoe gaan we die splitsing realiseren? Met een symboolactie alleen is die niet makkelijker geworden. BHV splitsen, garanties vragen voor de Vlamingen in Brussel, een ingrijpende staatshervorming vragen... Allemaal goed en wel, maar voor de onderhandelaars wordt de lat wel erg hoog gelegd’ (Tobback). ‘Het dossier BHV zal worden beslecht bij **regeringsonderhandelingen**.’ (Van Rompuy, die verwees naar de verwezenlijkingen van het verleden: Vlaams Parlement, splitsing provincie Brabant, Vlaamse voogdij over de randgemeenten inclusief benoeming burgemeesters)

Radicalere taal was er natuurlijk vanwege Lieve Maes (N-VA) en Bart Laeremans (Vlaams Belang). ‘We moeten steunen met woorden én **daden**’ (Maes), ‘Waar zijn de **wetsvoorstellen** gebleven in het federaal parlement? Die zouden volgens het Vlaams regeerakkoord ‘onverwijld’ worden ingediend en goedgekeurd? En staat in het Open VLD-programma niet een en ander dat ons aanmoedigt om uitbreiding van faciliteiten en minderhedenverdrag ‘bespreekbaar’ te maken? En wat met de niet-solidaire burgemeesters Dehaene en Casaer van CD&V en Vermeiren van Open VLD? (Laeremans).

Prijs

Toch wel verrassend was de duidelijk opstelling van Groen!, niet bepaald een partij met een uitgesproken communautair profiel. ‘De splitsing moet er komen **zonder enige prijs** te betalen’ (Sanctorum). Niemand gaf aan dat de Vlamingen ‘een prijs’ zouden moeten betalen voor de splitsing, maar her en der hoorde je toch verwijzen naar “onderhandelingen” (zie verder)

Gerechtigd arrondissement

Opvallend was dat zowat alle sprekers ook de splitsing van het gerechtelijk arrondissement ter sprake brachten. ‘Omdat de splitsing daarvan nog ingrijpender gevolgen zal hebben en moet leiden tot een beter justitieel apparaat’ (Anciaux)

Hoe?

Moderator Wilfried Haesen stelde vast dat iedereen rond de tafel VOOR de splitsing was en wou dan wel weten HOE die in de praktijk zou kunnen gerealiseerd worden.

‘De nieuwe meerderheid na de verkiezingen zal zijn werk moeten doen. Het wordt nu of nooit. Een **Vlaams front** is daarom van levensbelang’ (Van Rompuy).

Met een eigenzinnige interpretatie van “frontvorming” lanceerde Roel Anciaux al meteen de **interne strijd**: ‘Sommige partijen – lees VB – zijn sterk in woorden, maar hebben nog geen millimeter Vlaamse vooruitgang helpen realiseren. Bovendien gaat Spirit **niét voor de chaos**, niét voor de big bang, wel voor de stap-voor-stap-strategie.’

De volgende sprekers probeerden onmiddellijk te sussen. ‘Onderlinge verwijten hebben geen zin. De leeuw heeft **al veel geschreeuwd, maar weinig gebeten**’ (Sanctorum). ‘We moeten aan **één zeel** trekken, er bestaat momenteel in die materie een sterk front’ (Van Biesen).

Louis Tobback, duidelijker op het puntje van zijn stoel na luidruchtige reacties vanuit de zaal op de chaos-terminologie van partner Anciaux, zorgde voor een nieuwe temperatuurstijging. ‘Ik vrees dat er van aan één zeel trekken geen sprake is als enkele trekkers al onmiddellijk worden weggehoond’. Een reactie die hem in de schoot was geworpen door enkele **heethoofden** in de zaal, die van een debat blijkbaar verwachten dat iedereen hetzelfde zegt. ‘Sinds 1975 gingen we stap voor stap vooruit, voor sommigen van **kaakslag naar kaakslag**. Ik meen me te herinneren dat ik **Happart** heb gestopt, allicht meer dan een detail. Aan de onderhandelingstafel zal er nu gegeven en genomen worden. Ook ik ben niet beschikbaar voor wie dit dossier wil doen uitmonden in een chaos en een constitutionele crisis en ik ben er zeker van dat de overgrote meerderheid van de Vlamingen dat ook niet wil’, aldus Tobback. Ook Van Rompuy herhaalde dat onderhandelen niet onmiddellijk “verraad” betekent. Hier lag duidelijk een **frontlijn**, niet tegenover de Franstaligen, maar tegenover Vlaams Belang en ten dele tegen N-VA.

‘**Geen toegevingen**, en al zeker niet die die Open VLD nu al programmeert met haar suggesties van nieuwe bevoegdheden voor de Franstaligen, inschrijfrecht, etc... Na zo’n slappe opstelling dreigt inzake BHV de **remedie erger** te worden **dan de kwaal**’ (Laeremans).

‘Samen aan een zeel trekken, ok, maar **dan moet men wel willen trekken**’ (Maes) was goed voor breed applaus.

Deel 2: Staatshervorming

Een tweede groot luik van het debat ging over de aankomende staatshervorming. Aanvankelijk leek het er ook hier op dat er **redelijke consensus** kon zijn over de noodzaak van een ingrijpende staatshervorming, ‘als we tenminste geen stap achteruit zetten’, en ‘als we een verdere ontwikkeling, een volgende staatshervorming niet blokkeren (‘deze staatshervorming mag niet de laatste zijn’ (Anciaux). ‘Les charmes de la crise permanente’, noemde Tobback dat.

De stap(pen) vooruit

Wat moeten we dan prioritair wel behandelen? ‘Aangezien de gemeenschappen zo uiteengegroeid zijn (aanpak van economie, gezondheidszorg, verkeer en mobiliteit enz...) is de beste oplossing **homogene bevoegdheden... voor Vlaanderen**. Laat ieder zijn ding doen’, aldus Lieve Maes.

Luk Van Biesen duidde de **drie prioriteiten** van Open Vld aan: ‘We hebben als leidraad de Resoluties van het Vlaams Parlement, met voorop die over gezondheidszorg en tewerkstelling en fiscale autonomie (personenbelasting, vastgoed, vennootschapsbelasting)’

Laeremans wees op de halfslachtige houding van de sp.a inzake de splitsing van **gezondheidszorg**

Wat dan niet?

Stappen vooruit, dat zeker, maar een **pasje achteruit**, moet voor sommige partijen dan ook wel weer kunnen. Sommige bevoegdheden niet beter **herfederaliseren?** (de VVB noemt dit ‘**recuperatie**’)

Moet kunnen voor de **wapenexport**, vindt Sanctorum, voor de **paritaire Senaat** vindt Van Biesen), misschien voor de geluidsnormen en **nachtvluchten** vinden Van Rompuy en Tobback.

Tobback herinnerde eraan dat de fameuze **politiehervorming** een opvallend voorbeeld was van recuperatie onder paars. Hij sprak terzake van de ‘**dwangvoogdij**’ van een federale minister van Binnenlandse Zaken. ‘En niemand, geen enkele partij die hier over die hervorming een bevoegdheidsconflict durft invoeren’

Eric Van Biesen en Roel Anciaux onderstreepten dat – jammer, maar helaas - een staatsvorming er maar kan komen via **onderhandelingen**. Van Biesen onderscheidde zich wel van Anciaux door zijn felle oproep tot **tweeledigheid**.

Louis Tobback sprong hen voorbij in de formulering van het **einddoel** (Vlaamse staats(her)vorming) en stak zijn “droom” niet onder stoelen of banken: ‘Ik voel mij hier blijkbaar de enige **orangist** in dit gezelschap. De dwaze Belgische revolutie (1830) heeft ons het bloed van onder onze nagels gekost.’ De belgicisten in de sp.a zullen dit niet graag horen. Toch is Tobback ‘niet optimistisch’ over vlotte Vlaamse samenwerking, ‘ook al zullen we mekaar nodig hebben’. Evenmin gelooft hij in de makkelijkheidsoplossing van de radicalen die stellen dat ‘één keer moed’ zomaar zou volstaan.

Hermes Sanctorum richtte de analyse op Wallonië: ‘De **Waalse kiezers** hebben de **sleutels** in handen. Daar wordt onder impuls van de **PS** een erg **slecht beleid** gevoerd, dat dramatisch is voor het gewest. Dat de PS daarvoor verantwoordelijk is, bleek volgens hem uit de vaststelling dat de ellende het grootst is waar de PS het sterkst is (Henegouwen, Luik). Opmerkelijk: dit werd door Tobback, geestesgenoot van de PS, niet tegengesproken.

Onderhandelen van gemeenschap tot gemeenschap moet voor de N-VA best kunnen, maar onderhandelen mag niet gelijk staan aan toegeven. Vlaanderen hoeft geen schrik te hebben als

het door een consequente oplossing ervoor zorgt dat het ‘even wachten’ wordt op een oplossing van het Belgische probleem.

Brussel

Tobback (‘de enige orangist in de zaal?’) herhaalde nog eens welke miskleun de oprichting van de Belgische staat (1830) wel was. Warm lopen voor het behoud van die staat doet hij geenszins, maar Brussel staat een oplossing in de weg. ‘Ik wacht met spanning op een voorstel van oplossing in het vervolg van het **Warandemanifest**, maar vooralsnog is die er niet, behalve wat onuitgewerkte stellingen over een **Brussels DC**.’

Van Biesen was inzake Brussel duidelijk: ‘Afstappen van de drieledigheid. De gemeenschappen moeten dit land leiden. Brussel kan de hoofdstad blijven. Open dialoog moet dit mogelijk maken’. Lieve Maes sloot zich daarbij aan en pleitte iets concreter voor subnationaliteit.

Bart Laeremans greep terug naar de ‘woord-en-daad’-kloof bij de andere partijen. ‘Als er één Vlaamse minister in Brussel opstapt, ligt Brussel er’. Voorts wees hij op de slappe houding van de Brusselse ministers, die zich zelfs desolidariseren van Vlaanderen, nauwelijks of helemaal geen vuist maken inzake het laten toepassen van de taalwet, die ze op sommige punten zelfs in vraag stellen. Als het om principes gaat, moet men desnoods maar opstappen uit de Brusselse regering, vond Laeremans.

Het dapper ‘opstappen’ van de Vlaamse ministers in Brussel vond Anciaux dan weer helemaal géén oplossing. Bovendien stelde hij dat dit juridisch niet kon. Spirit kant zich het felst ‘tegen de tendens in de Vlaamse beweging om Brussel te laten vallen. De ‘druk’ op de Vlaamse Rand is ‘een pest, maar ook een economische zegen’. Veel indruk maakte dit betoog niet op de aanwezigen.

De sterkste Brussel-interventie kwam van Herman Van Rompuy. ‘We zijn stap voor stap vooruitgegaan sinds 1980. De geleidelijkheid was nooit een rem op de ontwikkeling van het federalisme, misschien wel een vervelende hinderpaal voor wie uit is op onafhankelijkheid, maar dat laatste is niet mijn doel. Brussel dezelfde bevoegdheden geven als Vlaanderen en Wallonië, dat werkt gewoon niet. De ervaring leert in dit land dat **als twee bestuursniveaus samen moeten beslissen** over iets, dat er dan **niét** wordt **beslist**. Maar subnationaliteit is helemaal geen goeie oplossing, want ook dat werkt niet. Gemeenschapsfiscaliteit werkt daar niet. In één appartement kun je niet op de eerste verdieping iemand hebben die fiscaal bij Wallonië hoort en op de tweede verdieping iemand die fiscaal bij Vlaanderen hoort.’ (Noot van de redactie: Als je bovenbuur een Europees ambtenaar is werkt het blijkbaar wel, want die hebben ook aan een ander belastingsregime).

Methodiek

Ook het luik “Staatshervorming” eindigde in een oproep tot eenheid. Iedereen akkoord... voor enkele seconden. Met name de eenvoudige, maar duidelijke oplossing van Vlaams Belang werkte blijkbaar op de zenuwen van enkele gesprekspartners.

‘Resoluties ok, onafhankelijkheid nog meer ok. Maar uw **radicaliteit leidt tot chaos**. Hoe gaat ge dat in de praktijk realiseren?’, vroeg Anciaux.

‘**Voet bij stuk houden** en er komt geen federale regering zonder afdoende oplossing’, repliceerde Laeremans. ‘In het Vlaams parlement hebben CD&V en VB een meerderheid’.

Het was Herman Van Rompuy die met scherp terugschoot: ‘Staats Hervorming is een proces in stappen. Vlaanderen beschikt al over een kwart van de overheidsuitgaven en dat is al een honorabel niveau voor een klassieke federale staat. Voor ons gaat het om de bevoegdheden. Vijf kilometer hier vandaan (Brussel, de ring over) is de werkloosheid 2,5 maal zo groot als hier in Vlaams-Brabant. Twintig kilometer verderop in Wallonië is ze dubbel zo groot als hier. Daarom willen we **hefbomen** voor economisch beleid, erg belangrijk na jaren van paarse stilstand. **De ‘macht’ grijpen** met het Vlaams Parlement, zoals Laeremans suggereert, dat is **te simpel** voor woorden. Als dat gebeurt, dan breekt **de hel** pas goed los. De vergelijking met **Tsjechoslowakije** gaat niet op, omdat daar eerst een akkoord was tussen beide deelstaten en omdat de splitsing vooral een eis was van de Slovakken, die economisch achterop lagen. Ik ken geen enkel historisch voorbeeld waar een splitsing is gelukt “zonder” akkoord van beide deelstaten. Onderhandelingen zijn dus nodig. Als we het revolutionair aanpakken, dan zegt de Vlaamse burger allicht tégen de chaos, en vervolgens tégen staats hervorming. Het is een schande te veronderstellen dat dit anders zou zijn.’

Laeremans wees erop dat Tsjechen en Slovakken het aanvankelijk niét eens waren

Tobback zei niet bekommerd te zijn om de toekomst van ‘dit landje’, maar volgde Van Rompuy in het afwijzen van separatistische avonturen. ‘De staats hervorming is nodig, precies om die chaos te vermijden, maar vooralsnog hebben wij Vlamingen geen gemeenschappelijke strategie’, aldus Tobback.

Lieve Maes herhaalde haar signaal: ‘Onderhandelen en overeenkomen, allemaal goed en wel, maar niet ten koste van alles. We lijken soms wel bezig om **vooraf al te veel toe te geven**’. Van Rompuy herhaalde dat zijn partij een ander einddoel had dan de separatisten, maar dat hij het wel eens was over ‘de tussenliggende stappen’

Bart Laeremans rondde af met een verwijzing naar en afwijzing van het federalisme. ‘Is het **federalisme** zo’n succesverhaal? De **VU** wou een **tweeledige** staat. Kijk waar we nu staan. Er is geen andere optie meer dan die van een onafhankelijk Vlaanderen. Tot we zover zijn is het minste wat moet gebeuren: woord houden inzake de Vlaamse eisen.

Jan VdC